

LIMBAJUL COMENTARIILOR PE INTERNET: REFLEXE ALE ORALITĂȚII

Viorica MOLEA

CZU: 81`276:004.738.52

molea_viorica@yahoo.com

Am discutat, cu mai multe ocazii, despre limbajul utilizat în rețeaua virtuală, care presupune niște trăsături distincte de cele din comunicarea obișnuită, clasică, față în față. Deși se produce în scris, are multe din particularitățile oralității. Totodată, mai cumulează unele aspecte specifice, nemaîntâlnite până odinioară.

Amintim câteva reflecții despre începuturile comunicării pe internet, subiectul central fiind întrepătrunderea oralului cu scripticul: Кропчайз М.: „Putem afirma că, odată cu apariția internetului, s-a conturat și un tip intermediar de comunicare, care este, într-un anume sens, *scris* (vizual), iar în alt sens – *oral*. [1]; Лысенко С. А.: „limba folosită în comunicarea pe internet, prezentându-se în formă *scrisă*, dovedește o *tendință de hibridizare cu forma orală* de comunicare. Se creează, astfel, o *formă hibridă orală-scrisă* a limbii” [2]. Cercetătorul rus notează că mecanismul hibridizării dintre cele două forme de comunicare se bazează pe faptul că „în procesul de comunicare online este actualizată doar o parte a trăsăturilor vorbirii orale și scrise, iar celelalte trăsături diferențiatore sunt neutralizate, apărând astfel caracterul hibrid al formei de comunicare pe internet”. La un moment dat, s-a pus chiar problema apariției unui nou stil funcțional, și anume, stilul funcțional electronic, care, în opinia lui Ionuț Pomian, „se dovedește mai dinamic și mai deschis schimbărilor decât însuși stilul publicistic, marcând intenționat sau neintenționat conștiința utilizatorilor” [3].

Trebuie să menționăm că un stil funcțional presupune mai multe particularități de limbaj decât deschidere și dinamism, iar comunicarea pe internet nu cumulează trăsăturile unui astfel de stil nici în prezent. Există însă multe tendințe în utilizarea limbajului pe rețelele sociale, atât în privat, cât și public, în comentariile la diverse știri, evenimente, postări ale oficialilor etc. Aceste comentarii, cu accent pe discursul social-politic, relevă o stare de lucruri în ce privește competențele de limbă în societate atât ce ține de cunoașterea normelor gramaticale, lexico-semantice, punctuaționale, cât și de performanța de a elabora un text, un discurs. Este, ca să spunem așa, un indicator al nivelului de civilizare și de cultură lingvistică.

Unul din primele lucruri semnalate de filologi este scrierea mesajelor, a comentariilor pe internet cu foarte multe greșeli de divers ordin, astfel că textele sunt, adesea, ininteligibile. Cea mai mare parte a comentatorilor, în graba și emoția care-i domină, ignoră cu desăvârșire normele limbii literare, scriind așa cum vorbesc, concentrându-se doar pe conținut, adesea agresiv și încărcat afectiv. Se creează impresia unei avalanșe comunicative, care răstoarnă orice reguli, maniere de bună conduită într-o discuție civilizată, elaborate cu atâta grijă până odinioară. Este ca o invazie a ignoranței, a inculturii, a reflexelor instinctuale nestăpânite, care durează

deja de câteva decenii. Iată câteva mostre, dintre cele mai „nevinovate”: *Pe bărbați nui duce capu, am observat de pe băncile scolii ca fetele erau mai deștepte și mai multe la nr decât băieții. Aștia din urma ajung ca Aldi Vasile Bolea niște jlobi concenaie sau dvoishnishi* (comentariu la articolul „Așa ceva nu a mai fost – Trei femei în conducerea de vârf a țării: Maia Sandu, Domnica Manole și Natalia Gavrilă”, https://dosarmedia.md/asa-ceva-nu-a-mai-fost-trei-femei-in-conducerea-de-varf-a-tarii-maia-sandu-domnica-manole-si-natalia-gavrilita-daca-ajunge-premier/?fbclid=IwAR3Mzkfkg2tXwet7AUO_JpUPhGCGP-K7AIV1ygNac0p9PugaU6WLFmNyyJg accesat: 26.08.21). Greșelile ortografice, precum și elementele lexicale substandard, barbarismele, intonația ironică și ușor agresivă, sesizată printre rânduri, sunt atribute ale oralității digitale, dar și ale unei tendințe păguboase pentru discursul scris.

Deși au trecut trei decenii de la proclamarea limbii române drept limbă de stat și trecerea la grafia latină, întâlnim multe comentarii redactate cu grafie chirilică și cu numeroase erori gramaticale, lexicale, stilistice: *Яка уэй питушарелор русе. О ажюнс мареле царь криминал сэ феличите Прешединтеле ностру. Терфэлоага захарова ынкэ ну о ешыт дин заной...* (comentarii la articolul „Stimată Maia Grigorievna”: Vladimir Putin a felicitat șefa statului de Ziua Independenței”, <https://unimedia.info/ro/news/758efaf2dabf2b19/stimata-maia-grigorievna-vladimir-putin-a-felicitat-sefa-statului-de-ziua-independentei.html> accesat: 28.08.21) Pe lângă agramăția crasă, comentariul, postat pe un site public, conține un limbaj vulgar, trivial, care, în mod normal, nu s-ar regăsi în niciun text scris.

De asemenea, există un mod de scriere în paralel cu cel clasic, caracterizat prin mijloace create *ad hoc* sau preluate de la internauți, care nu se regăsește în niciun manual sau lucrare științifică. Aceste mostre presupun un soi de lejeritate în transmiterea unui mesaj, fără pretenții sau constrângeri normative și permit diverse combinații inedite, dar, în același timp, efemere: îmbinări de litere, cifre, în amestec cu literele latine, emoticoane inserate etc. De exemplu, *Trebuie suszenute shi daka a trebui shi in parlament se plece reprezentanzi a diasporei shi a lumii kares de rind shi di skos nimernicii di kurmei afara ka sint tare mulzi kare ishi bat jok.* (Comentariu la articolul „Așa ceva nu a mai fost – Trei femei în conducerea de vârf a țării: Maia Sandu, Domnica Manole și Natalia Gavrilă”)

În spațiul virtual, există liste cu diverse combinații, emoticoane, un fel de alfabet pentru scrierea online, pentru cei neinițiați. Cei care propun astfel de prescripții de ortografie nu sunt investiți în mod oficial cu astfel de drepturi. Este o activitate intensă, dar informală, care prezumă mișcarea din interiorul spațiului virtual, creativitatea exorbitantă a internauților, difuzată printre cei interesați de o formă rebelă, nonconformistă, fără obligații de orice fel în comunicare.

În ultima vreme, descoperim pe internet diverse reguli, ghiduri, rapoarte, ce presupun un anumit comportament în comunicarea pe rețelele de socializare sau pe internet, în general. Bunăoară, *Ghidul de comunicare prin intermediul rețelelor*

sociale pentru administrația publică din România [4], elaborat pentru a ordona și a direcționa în albia normalității și a unei minime culturi comunicaționale comentariile, postările cel puțin, ale unui segment de populație, funcționarii publici. În acest ghid, pe lângă aspecte de alt ordin, precum profilul utilizatorilor de internet în România, sunt prevăzute și unele elemente de comunicare scrisă, cum ar fi: adaptarea limbajului formal la cel „social”; greșelile de scriere; scrierea cu majuscule; evitarea abrevierilor și acronimelor etc. De asemenea, am depistat un raport al Centrului pentru Jurnalismul Independent [5], elaborat în cadrul proiectului „Combaterea discursului de ură în media online și pe rețele de socializare”, implementat de CJI cu suportul financiar al organizației partenere *Civil Rights Defenders* din Suedia, în care sunt relevate, analizate și condamnate comentariile violente, agresive, indecente de pe rețelele de socializare sau din media electronică. Sperăm că astfel de rapoarte, ghiduri, prescrieri pentru internauți se vor înmulți, așa încât, chiar dacă mai lent, vor contribui la o „asanare” a limbajului utilizat în spațiul infinit al internetului.

Referințe:

1. КРОНГАУЗ, М. «Лытдыбр» от блогера, или как интернет-язык делает письменную речь формой существования разговорного языка. В: *Журнал / архив / русскиймир.ру*, №6, июнь 2009. [Accesat: 24.07.13] <http://www.russkiymir.ru/russkiymir/ru/magazines/archive/2009/06/article008.html>.
2. ЛЫСЕНКО, С.А.: Тема диссертации и автореферата по ВАК 10.02.19, кандидат филологических наук, 2010, Воронеж. 184 с. [Accesat: 09.08.13] <http://www.dissert-cat.com/content/vzaimodeistvie-ustnoi-i-pismennoi-formy-sushchestvovaniya-yazyka-v-internet-kommunikatsii>.
3. POMIAN, I. *Stilul funcțional electronic*, 2009. [accesat: 09.08.13] Disponibil: http://www.dacoromania.inst-puscariu.ro/articole/2009_2_3.pdf.
4. *Ghidul de comunicare prin intermediul rețelelor sociale pentru administrația publică din România*. [Accesat 27.08.2021] Disponibil: https://www.serviciilocale.md/public/publications/1069110_md_ghid_de_comuni.pdf.
5. RAPORT CJI: Moderarea responsabilă a comentariilor în media online ar putea diminua discursul de ură, din 2015. [Accesat 28.08.21] Disponibil: <http://media-azi.md/ro/stiri/raport-cji-moderarea-responsabil%C4%83-comentariilor-%C3%AEn-media-online-ar-putea-diminua-discursul-de>.